

Peter de Vries herinnert zich: Radio Atlantis



MV Jeanine, 1974

Radio Atlantis, in 1974 een zeezender voor de Belgische kust met Nederlands- en Engelstalige programma's. Zelf was ik, Piet van der Vooren, daar toen werkzaam onder de deejaynaam Peter de Vries. Ik was zelfs de eerste Nederlandse deejay aan boord van de MV Jeanine, tussen alle Engelsen zoals Dave Owen, Dave Rogers en Derek Jones. Vaklui trouwens.

Voordat Radio Atlantis in juni 1973 van start ging vanaf de Mi Amigo, werd er een hoeveelheid '385 meterstickers' gemaakt. Het was de bedoeling dat Atlantis op 385 meter zou gaan uitzenden, maar doordat het juiste zendkristal voor de frequentie 773 kHz (385 meter) ontbrak aan boord van de Mi Amigo, moesten de uitzendingen noodgedwongen van start gaan op 1187 kHz (259 meter), wat eigenlijk de Caroline-frequentie was. In de uitzendingen werd de eerste week echter steeds gesproken over 'Radio Atlantis op 385 meter'. Later werd dat 259 meter.



Pas op het laatste moment werd aan boord van de MV Mi Amigo ontdekt dat het zendkristal voor 773 kHz ontbrak. Vandaar dat noodgedwongen gestart werd op 1187 kHz. Misschien was dat nog niet zo gek, want het signaal van de 50 kW-zender op 1187 kHz kwam beter door in Vlaanderen dan het geval zou zijn geweest met de 10 kW-zender op 773 kHz. Alleen jammer van die al gedrukte '385 meter'-stickers. En de speciaal bij de PTT aangevraagde postbus met nummer 385 in Oostburg.

Er zijn twee verhalen over de reden waarom het zendkristal voor 773 kHz ontbrak op de Mi Amigo. Het eerste is dat het zendkristal gebruikt werd als een pion tijdens een spelletje schaak, en dat een van de spelers het schaakbord plus pionnen overboord gooide nadat hij een partij had verloren. Het tweede verhaal is dat een paar bemanningsleden van de MEBO 2 (Radio Noordzee) op de koffie waren geweest op de Mi Amigo en stiekem het zendkristal hadden meegenomen. Daardoor ontbrak het juiste zendkristal toen Radio Atlantis van start moest gaan.

Toen in oktober 1973 de mast van het zendschip Mi Amigo van Radio Caroline tijdens een storm afbrak, kwam er ook een voorlopig einde aan de uitzendingen van Radio Atlantis. Eigenaar Adriaan van Landschoot wilde de

uitzendingen echter zo snel mogelijk hervatten, en liet op een Nederlandse werf een nieuwe mast maken. In de tussentijd maakte Ronan O'Rahilly van Radio Caroline echter een deal met Sylvian Tack, die van start wilde gaan met zijn eigen zender Radio Mi Amigo. Zodoende zat Atlantis zonder zendmogelijkheid. Van Landschoot heeft toen de Condor, een zendschip-in-spé gekocht. Daarop zou dan die nieuwe mast moeten komen te staan. De mensen achter Caroline/Mi Amigo hebben toen echter stiekem die mast verdonkeremaand, en op de Mi Amigo geplaatst. Dat Van Landschoot hier woedend over was zal duidelijk zijn. Radio Mi Amigo kon daardoor op 1 januari 1974 van start gaan, terwijl Van Landschoot met zijn nieuwe zendschip in december 1973 begon met testuitzendingen. Dus Atlantis is niet overgenomen door Mi Amigo, integendeel. De Jeanine, het nieuwe zendschip van Atlantis, werd verankerd ongeveer 6 kilometer uit de kust van Knokke (België).



MV Mi Amigo, 1973

Het verhaal dat de MV Galaxy door Van Landschoot aangeschaft zou worden, mag je met een korrel zout nemen. Dat heeft hij nooit geprobeerd. Wel hebben Meister en Bollier (Radio Nordsee) in 1969 geprobeerd om de Galaxy te kopen, maar die was toen al in een zodanige staat dat het schip niet meer zeewaardig was. Ook was de zender aan boord van de Galaxy aangetast door binnengestroomd water. Steve England en Andy Anderson, twee van de Engelse Atlantis-deejays, hebben wel een Spotmaster en een hoeveelheid platen van de Galaxy gehaald. Die Spotmaster werd gebruikt in de boordstudio van de Jeanine om jingles af te spelen.



MV Jeanine

Dat schip, dat eerst Radio Condor zou huisvesten, stelde trouwens niet veel voor. Toen Van Landschoot het schip kocht, was er geen zendapparatuur aan boord. Volgens mij heeft Condor ook nooit uitgezonden. Achter het Atlantis project zaten onder andere Gerard van Dam, Steph Willemsen, Lion Keezer en technicus Theo Klinkenberg. Die laatste is van de loopplank gevallen en verdronk toen het schip in Cuxhaven (Duitsland) lag om uitgerust te worden voor Radio Atlantis.

Bonnie en Jerry uit Vlissingen luisterden praktisch non-stop naar het station. Soms werd hun naam

genoemd. Ze regelden de organisatie van de bevoorrading van Radio Atlantis. Maar ook op het kantoor in Oostburg werd overdag uiteraard geluisterd. Secretaresse Cristiane had de radio aanstaan. Overigens vond de communicatie met de vaste wal plaats via de 27 MC. Dat gaf nog weleens problemen, want in de zomermaanden waren er veel condities en drukten de vele sterke Italiaanse 27 MC'ers het relatief zwakke signaal vanaf de Jeanine en vanuit Vlissingen compleet weg. Op een zondag, weet ik me te herinneren, was er een probleem met de middengolfzender, en moest de tender een reserveonderdeel meenemen. Dat werd doorgegeven via de 27 MC, maar de Italianen maakten het onmogelijk om contact te krijgen. Uiteindelijk lukte het toch om het probleem met de middengolfzender zelf aan boord op te lossen, al was dat een

lapmiddel. Het leidde na een tijdje tot een klein brandje in de zender, waardoor het zendkristal beschadigd werd.

Radio Atlantis zond dus in 1974 uit vanaf het zendschip Jeanine, dat ongeveer 6 kilometer uit de kust lag ter hoogte van Knokke (België). Overdag werden Nederlandstalige programma's uitgezonden, die in eerste instantie gericht waren op Vlaanderen. Maar ook in het zuidwesten van ons land werd er naar de uitzendingen geluisterd. 's Avonds en 's nachts waren er internationale uitzendingen in het Engels, die vooral in Engeland goed beluisterd werden.



RCA geluidsmengpaneel, gebruikt op het REM-eiland en door Radio Atlantis

Tentoonstelling Zeezenders, Omroepmuseum 1994

De Nederlandstalige programma's werden voor het grootste deel opgenomen in studio's in Oostburg (Zeeuws-Vlaanderen), en dan in de studio aan boord van het zendschip afgespeeld. Daar moest ik, als enige Nederlander aan boord, voor zorgen. Maar ik maakte ook eigen programma's in de radiostudio op het zendschip. De Engelstalige programma's kwamen geheel vanuit de boordstudio. In de praktijk betekende dit dat de Engelse deejays, die echte vaklui waren, 's avonds en 's nachts aan het werk waren en overdag veelal sliepen. Bij mij was dat net andersom, waardoor ik overdag vaak de enige aan boord was die wakker was.

Atlantis gebruikte op de Jeanine de oude 1 kW-radiozender die Radio Noordzee vanaf het REM-eiland gebruikte. Die was een beetje opgepept, waardoor er zo'n 3 kW aan vermogen uitkwam. Dat was echter niet al te best voor de zender. Er was aan boord van de Jeanine inderdaad ook een 10 kW-zender. Dat was de zender die eerder door Radio 270 en Capital Radio was gebruikt. Deze zender was echter niet compleet en kon niet zelfstandig uitzenden. Het was de bedoeling om de REM-zender te gebruiken als een soort voortrap, en de 10 kW-zender als eindtrap. Die is één keer ingeschakeld

geweest, maar daar was het antennesysteem niet op berekend waardoor de isolatoren doorbrandden. Ook kon de generator niet genoeg elektriciteit leveren voor deze zender, waardoor de stroom op het gehele schip uitviel. Deze zender is dus niet uitgebrand, maar kon verder niet meer gebruikt worden. Daardoor bleef Radio Atlantis met zo'n 3 kW uitzenden.

De ontvangst aan de Britse oostkust was matig, maar de 'echte' zeezenderfans stemden toch graag af op Radio Atlantis. 's Avonds ging dat als gevolg van interferentie van een Finse zender op 962 kHz (312 meter) soms moeilijk, maar 's nachts was het signaal vaak prima te ontvangen als die Finse zender uit de lucht was. Dan was de 962 kHz een redelijk 'schone' frequentie. Op de andere gebruikte frequenties (o.a. 1115 en 1331 kHz) was dat een stuk moeilijker als gevolg van storing en jamming door Italiaanse zenders.

Er was aan boord van de Jeanine maar één zendkristal voor 962 kHz (312 meter). Toen tijdens een klein brandje in de zender dat zendkristal beschadigd raakte, moest noodgedwongen naar een andere frequentie worden overgeschakeld (1331 kHz). Daardoor verslechterde de ontvangst van Atlantis in de laatste periode van haar bestaan.

Ik heb het dan over de periode dat er met zo'n 3 kW werd uitgezonden vanaf de Jeanine voor de Belgische kust, dus van december 1973 tot en met augustus 1974. De ontvangst in Zeeland en West-Brabant was overdag goed. Daarbuiten werd het al snel minder. Ikzelf woonde in de buurt van Leiden, en daar was het



signaal overdag weliswaar te ontvangen, maar het was op 962 kHz wel kantje boord. 's Avonds was het problematisch tot slecht vanwege interferentie van andere zenders. 's Nachts echter was de ontvangst overal redelijk, doordat de gebruikte frequenties op dat tijdstip veelal 'schoon' waren.



Recentelijk kwam ik in contact met een paar mensen, die veel oude opnamen van zeezenders hebben. Een van hen bleek een opname van mij te hebben toen ik, 19 jaar jong, in 1974 bij de zeezender Radio Atlantis programma's presenteerde. Omdat ik zelf geen enkele opname uit die tijd had, was ik daar natuurlijk erg blij mee. Hoewel veel mensen hun jeugdzonden vaak willen vergeten, ben ik er juist een beetje trots op.

De opname dateert van 21 juni 1974, en begint om 6.28 uur met het ochtendprogramma van de Engelse deejay Dave Owen. Om 7.00 uur beginnen dan de Nederlandstalige uitzendingen met 'Peter de Vries', oftewel ikke. Je hoort dan het eerste half uur van mijn ochtendshow. Ik kan me overigens niet herinneren dat ik ooit daarna nog eens zo hyperactief ben geweest op dat tijdstip... Ben je geïnteresseerd in het beluisteren van de opname, dan kan je hem hier vinden:

<https://soundcloud.com/teylinger-journalist/opname-van-zeezender-radio-atlantis-uit-1974>

De volgende opname is van 29 juni 1974, toen ik ook aan boord van het radioschip Jeanine was. En ik word door deejay Terry Davis genoemd: 'Peter Deepfreeze'.

<http://www.mediafire.com/download/xpqh1na19wzbhsh/Atlantis+++1974.06.29++1803-1934++Rebound+hour++Terry+Davis.mp3>

Toen ik indertijd werd afgelost en weer naar huis kon, stormde het behoorlijk. De tender (bevoorradsingsboot), die uit Vlissingen kwam, kon maar met moeite langsij het zendschip komen, maar na veel vijven en zessen lukte hem me toch om midden op de Noordzee over te springen. Dat zou ik nu niet meer doen...

Meer Radio Atlantis stickers:
<https://www.flickr.com/photos/offshoreradio/sets/72157647372164749>
Geluidsopnamen met dank aan Vincent Schriel en Jan-Fré Vos